

Kinh Đại Bát-Nhã Ba-La-Mật-Đa
(Trọn bộ 24 tập)

Hán dịch: Tam Tạng Pháp Sư Huyền Trang
Việt dịch: Hòa Thượng Thích Trí Nghiêm
Khảo dịch: Hòa Thượng Thích Thiện Siêu
Sàigòn 1998

--- o0o ---

Tập 4
Quyển Thứ 82
Hội Thứ Nhất

PHẨM CHƯ THIÊN TỬ
Thứ 23 - 2

Thiên tử phải biết, chỗ thấy Bồ thí Ba-la-mật-đa như huyền như hóa như mộng; chỗ thấy Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tĩnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa như huyền như hóa như mộng. Vì có sao? Vì Bồ thí Ba-la-mật-đa thấy tự tánh không vậy. Thiên tử phải biết, chỗ thấy bốn tĩnh lự như huyền như hóa như mộng; chỗ thấy bốn vô lượng, bốn vô sắc định như huyền như hóa như mộng. Vì có sao? Vì bốn tĩnh lự thấy tự tánh không vậy. Thiên tử phải biết, chỗ thấy tám giải thoát như huyền như hóa như mộng; chỗ thấy tám thắng xứ, chín thứ đệ định, mười biến xứ như huyền như hóa như mộng. Vì có sao? Vì tám giải thoát thấy tự tánh không vậy. Thiên tử phải biết, chỗ thấy bốn niệm trụ như huyền như hóa như mộng; chỗ thấy bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy đẳng giác chi, tám thánh đạo chi như huyền như hóa như mộng. Vì có sao? Vì bốn niệm trụ thấy tự tánh không vậy. Thiên tử phải biết, chỗ thấy không giải thoát môn như huyền như hóa như mộng; chỗ thấy vô tướng, vô nguyện giải thoát môn như huyền như hóa như mộng. Vì có sao? Vì không giải thoát môn thấy tự tánh không vậy. Thiên tử phải biết, chỗ thấy năm nhãn như huyền như hóa như mộng, chỗ thấy sáu thần thông như huyền như hóa như mộng. Vì có sao? Vì năm nhãn thấy tự tánh không vậy. Thiên tử phải biết, chỗ thấy Phật mười lực như huyền như hóa như mộng; chỗ thấy bốn vô sở úy, bốn vô ngại giải, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng như huyền như hóa như mộng. Vì có sao? Vì Phật mười lực thấy tự tánh không vậy.

Thiên tử phải biết, chỗ thấy pháp vô vong thất như huyền như hóa như mộng, chỗ thấy tánh hằng trụ xả như huyền như hóa như mộng. Vì có sao? Vì pháp vô vong thất thấy tự tánh không vậy. Thiên tử phải biết, chỗ thấy tất cả đà-la-ni môn như huyền như hóa như mộng, chỗ thấy tất cả tam-ma-địa môn như huyền như hóa như mộng. Vì có sao? Vì tất cả đà-la-ni môn thấy tự tánh không vậy. Thiên tử phải biết, chỗ thấy nhất thiết trí như huyền như hóa như mộng; chỗ thấy đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí như huyền như hóa như mộng. Vì có sao? Vì nhất thiết trí thấy tự tánh không vậy.

Thiên tử phải biết, chỗ thấy Thanh văn thừa như huyền như hóa như mộng; chỗ thấy Độc giác thừa, Vô thượng thừa như huyền như hóa như mộng. Vì có sao? Vì Thanh văn thừa thấy tự tánh không vậy. Thiên tử phải biết, chỗ thấy Dự lưu như huyền như hóa như mộng; chỗ thấy Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán như huyền như hóa như mộng. Vì có sao? Vì Dự lưu thấy tự tánh không vậy. Thiên tử phải biết, chỗ thấy Dự lưu hướng Dự lưu quả như huyền như hóa như mộng; chỗ thấy Nhất lai hướng Nhất lai quả, Bất hoàn hướng Bất hoàn quả, A-la-hán hướng A-la-hán quả như huyền như hóa như mộng. Vì có sao? Vì Dự lưu hướng Dự lưu quả thấy tự tánh không vậy. Thiên tử phải biết, chỗ thấy Độc giác như huyền như hóa như mộng; chỗ thấy Độc giác hướng Độc giác quả như huyền như hóa như mộng. Vì có sao? Vì Độc giác thấy tự tánh không vậy. Thiên tử phải biết, chỗ thấy Bồ-tát Ma-ha-tát như huyền như hóa như mộng; chỗ thấy Tam-miệu-tam Phật-đà như huyền như hóa như mộng. Vì có sao? Vì Bồ-tát Ma-ha-tát thấy tự tánh không vậy. Thiên tử phải biết, chỗ thấy pháp Bồ-tát Ma-ha-tát

như huyền như hóa như mộng, chỗ thấy Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề như huyền như hóa như mộng. Vì có sao? Vì pháp Bồ-tát Ma-ha-tát thấy tự tánh không vậy.

Thiên tử phải biết, chỗ thấy Cực hỷ địa như huyền như hóa như mộng; chỗ thấy Ly cấu địa, Phát quang địa, Diệm huệ địa, Cực nan thắng địa, Hiện tiền địa, Viễn hành địa, Bất động địa, Thiện huệ địa, Pháp vân địa như huyền như hóa như mộng. Vì có sao? Vì Cực hỷ địa thấy tự tánh không vậy. Thiên tử phải biết, chỗ thấy pháp Cực hỷ địa như huyền như hóa như mộng; chỗ thấy pháp Ly cấu địa, pháp Phát quang địa, pháp Diệm huệ địa, pháp Cực nan thắng địa, pháp Hiện tiền địa, pháp Viễn hành địa, pháp Bất động địa, pháp Thiện huệ địa, pháp Pháp vân địa như huyền như hóa như mộng. Vì có sao? Vì pháp Cực hỷ địa thấy tự tánh không vậy. Thiên tử phải biết, chỗ thấy Dị sanh địa như huyền như hóa như mộng; chỗ thấy Chung tánh địa, Đệ bát địa, Cụ kiến địa, Bạc địa, Ly dục địa, Dĩ biện địa, Độc giác địa, Bồ-tát địa, Như Lai địa như huyền như hóa như mộng. Vì có sao? Vì Dị sanh địa thấy tự tánh không vậy. Thiên tử phải biết, chỗ thấy pháp Dị sanh địa như huyền như hóa như mộng; chỗ thấy pháp Chung tánh địa, pháp Đệ bát địa, pháp Cụ kiến địa, pháp Bạc địa, pháp Ly dục địa, pháp Dĩ biện địa, pháp Độc giác địa, pháp Bồ-tát địa, pháp Như Lai địa như huyền như hóa như mộng. Vì có sao? Vì pháp Dị sanh địa thấy tự tánh không vậy.

Thiên tử phải biết, chỗ thấy hữu vi giới như huyền như hóa như mộng, chỗ thấy vô vi giới như huyền như hóa như mộng. Vì có sao? Vì hữu vi giới thấy tự tánh không vậy.

Thiên tử phải biết, do duyên có này nên tôi tác lên thuyết: Hữu tình như huyền, vì kẻ như huyền thuyết pháp như huyền. Hữu tình như hóa, vì kẻ như hóa thuyết pháp như hóa. Hữu tình như mộng, vì kẻ như mộng thuyết pháp như mộng.

Khi ấy, các Thiên tử hỏi Thiện Hiện rằng: Nay Tôn giả là chỉ thuyết chỗ thấy ngã thấy, sắc thấy cho đến Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề như huyền như hóa như mộng, hay là cũng thuyết chỗ thấy màu diệu vắng lặng rốt ráo Niết-bàn như huyền như hóa như mộng ư?

Thiện Hiện đáp: Các Thiên tử! Chẳng những thuyết chỗ thấy ngã thấy, sắc thấy cho đến Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề như huyền như hóa như mộng, mà cũng lại tuyên thuyết chỗ thấy màu diệu vắng lặng rốt ráo Niết-bàn như huyền như hóa như mộng. Thiên tử phải biết, nếu lại có pháp nào hơn Niết-bàn ấy, ta cũng thuyết chỗ thấy như huyền như hóa như mộng. Sở vì sao? Vì sự việc huyền hóa mộng cùng với tất cả pháp cho đến Niết-bàn thấy đều không có hai, không có hai phần vậy.

Hội Thứ Nhất

PHẨM THỌ GIÁO

Thứ 24 - 1

Bấy giờ, cụ thọ Xá-lợi-tử, cụ thọ Đại Mục-liên, cụ thọ Chấp Đại Tạng, cụ thọ Mãn-từ-tử, cụ thọ Đại Ca-đa-diễn-na, cụ thọ Đại Ca-diếp-ba thấy, các vị Đại Thanh văn và vô lượng trăm ngàn Bồ-tát Ma-ha-tát đồng thời cất tiếng hỏi Thiện Hiện rằng: Chỗ thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu khó thấy khó giác như thế, chẳng phải chỗ tầm tứ, vượt cảnh tầm tứ, màu diệu vắng lặng rất hơn đệ nhất. Duy kẻ Cực Thánh tự chứng bên trong, kỳ dư những người đời thông huệ chẳng thể nào lường được. Với pháp như thế, ai là kẻ năng tin thọ được?

Thiện Hiện đáp rằng: Có Bồ-tát Ma-ha-tát trụ bậc Bất thối chuyển, đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu khó thấy khó giác, chẳng phải chỗ tầm tứ, vượt khỏi cảnh tầm tứ, màu diệu vắng lặng rất hơn đệ nhất này, năng thâm tín thọ được. Lại có kẻ đã thấy thánh đế và lậu tận A-la-hán, vì muốn viên mãn sở nguyện nên đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa này, cũng năng tin thọ được. Lại còn có những thiện nam tử thiện nữ nhân thấy, đã ở quá khứ vô lượng vô số trăm ngàn trăm ức muôn ức chỗ Phật gần gũi cúng dường, phát thệ nguyện rộng sâu, trồng các cội lành, lợi căn thông huệ, được các thiện tri thức nhiếp thọ, nên đối với Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu khó thấy khó giác, chẳng phải chỗ tầm tứ, vượt khỏi cảnh tầm tứ, màu diệu vắng lặng rất hơn đệ nhất này, cũng năng tin thọ được. Vì có

tướng. Chẳng đem hữu tướng, vô tướng phân biệt tập diệt đạo thánh đế, cũng chẳng đem tập diệt đạo thánh đế phân biệt hữu tướng, vô tướng. Chẳng đem hữu nguyên, vô nguyên phân biệt khổ thánh đế, cũng chẳng đem khổ thánh đế phân biệt hữu nguyên, vô nguyên. Chẳng đem sanh, bất sanh phân biệt khổ thánh đế, cũng chẳng đem khổ thánh đế phân biệt sanh, bất sanh. Chẳng đem sanh, bất sanh phân biệt tập diệt đạo thánh đế, cũng chẳng đem tập diệt đạo thánh đế phân biệt sanh, bất sanh. Chẳng đem diệt, bất diệt phân biệt khổ thánh đế, cũng chẳng đem khổ thánh đế phân biệt diệt, bất diệt. Chẳng đem diệt, bất diệt phân biệt tập diệt đạo thánh đế, cũng chẳng đem tập diệt đạo thánh đế phân biệt diệt, bất diệt. Chẳng đem vắng lặng, chẳng vắng lặng phân biệt khổ thánh đế, cũng chẳng đem khổ thánh đế phân biệt vắng lặng, chẳng vắng lặng. Chẳng đem vắng lặng, chẳng vắng lặng phân biệt tập diệt đạo thánh đế, cũng chẳng đem tập diệt đạo thánh đế phân biệt vắng lặng, chẳng vắng lặng. Chẳng đem xa lìa, chẳng xa lìa phân biệt khổ thánh đế, cũng chẳng đem khổ thánh đế phân biệt xa lìa, chẳng xa lìa. Chẳng đem xa lìa, chẳng xa lìa phân biệt tập diệt đạo thánh đế, cũng chẳng đem tập diệt đạo thánh đế phân biệt xa lìa, chẳng xa lìa.

Vì những hạng người như thế thấy, quyết chẳng đem không, bất không phân biệt vô minh, cũng chẳng đem vô minh phân biệt không, bất không. Chẳng đem không, bất không phân biệt hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử sâu thán khổ ưu não; cũng chẳng đem hành cho đến lão tử sâu thán khổ ưu não phân biệt không, bất không. Chẳng đem hữu tướng, vô tướng phân biệt vô minh, cũng chẳng đem vô minh phân biệt hữu tướng, vô tướng. Chẳng đem hữu tướng, vô tướng phân biệt hành cho đến lão tử sâu thán khổ ưu não, cũng chẳng đem hành cho đến lão tử sâu thán khổ ưu não phân biệt hữu tướng, vô tướng. Chẳng đem hữu nguyên, vô nguyên phân biệt vô minh, cũng chẳng đem vô minh phân biệt hữu nguyên, vô nguyên. Chẳng đem hữu nguyên, vô nguyên phân biệt hành cho đến lão tử sâu thán khổ ưu não, cũng chẳng đem hành cho đến lão tử sâu thán khổ ưu não phân biệt hữu nguyên, vô nguyên. Chẳng đem sanh, bất sanh phân biệt vô minh, cũng chẳng đem vô minh phân biệt sanh, bất sanh. Chẳng đem sanh, bất sanh phân biệt hành cho đến lão tử sâu thán khổ ưu não, cũng chẳng đem hành cho đến lão tử sâu thán khổ ưu não phân biệt sanh, bất sanh. Chẳng đem diệt, bất diệt phân biệt vô minh, cũng chẳng đem vô minh phân biệt diệt, bất diệt. Chẳng đem diệt, bất diệt phân biệt hành cho đến lão tử sâu thán khổ ưu não, cũng chẳng đem hành cho đến lão tử sâu thán khổ ưu não phân biệt diệt, bất diệt. Chẳng đem vắng lặng, chẳng vắng lặng phân biệt vô minh, cũng chẳng đem vô minh phân biệt vắng lặng, chẳng vắng lặng. Chẳng đem vắng lặng, chẳng vắng lặng phân biệt hành cho đến lão tử sâu thán khổ ưu não, cũng chẳng đem hành cho đến lão tử sâu thán khổ ưu não phân biệt vắng lặng, chẳng vắng lặng. Chẳng đem xa lìa, chẳng xa lìa phân biệt vô minh, cũng chẳng đem vô minh phân biệt xa lìa, chẳng xa lìa. Chẳng đem xa lìa, chẳng xa lìa phân biệt hành cho đến lão tử sâu thán khổ ưu não phân biệt xa lìa, chẳng xa lìa.

Vì những hạng người như thế thấy, quyết chẳng đem không, bất không phân biệt nội không, cũng chẳng đem nội không phân biệt không, bất không. Chẳng đem không, bất không phân biệt ngoại không, nội ngoại không, không không, đại không, thắng nghĩa không, hữu vi không, vô vi không, tất cánh không, vô tế không, tán không, vô biến dị không, bản tánh không, tự tướng không, cộng tướng không, nhất thiết pháp không, bất khả đắc không, vô tánh không, tự tánh không, vô tánh tự tánh không; cũng chẳng đem ngoại không cho đến vô tánh tự tánh không phân biệt không, bất không. Chẳng đem hữu tướng, vô tướng phân biệt nội không, cũng chẳng đem nội không phân biệt hữu tướng, vô tướng. Chẳng đem hữu tướng, vô tướng phân biệt ngoại không cho đến vô tánh tự tánh không, cũng chẳng đem ngoại không cho đến vô tánh tự tánh không phân biệt hữu tướng, vô tướng. Chẳng đem hữu nguyên, vô nguyên phân biệt nội không, cũng chẳng đem nội không phân biệt hữu nguyên, vô nguyên. Chẳng đem hữu nguyên, vô nguyên phân biệt ngoại không cho đến vô tánh tự tánh không, cũng chẳng đem ngoại không cho đến vô tánh tự tánh không phân biệt hữu nguyên, vô nguyên. Chẳng đem sanh, bất sanh phân biệt nội không, cũng chẳng đem nội không phân biệt sanh, bất sanh. Chẳng đem sanh, bất sanh phân biệt ngoại không cho đến vô tánh tự tánh không, cũng chẳng đem ngoại không cho đến vô tánh tự tánh không phân biệt sanh, bất sanh. Chẳng đem diệt, bất diệt phân biệt nội không, cũng chẳng đem nội không phân biệt diệt, bất diệt. Chẳng đem diệt, bất diệt phân biệt ngoại không cho đến vô tánh tự tánh không, cũng chẳng đem ngoại không cho đến vô tánh tự tánh không phân biệt diệt, bất diệt. Chẳng đem vắng lặng, chẳng vắng lặng phân biệt nội không, chẳng đem nội không phân biệt vắng lặng, chẳng vắng lặng. Chẳng đem vắng lặng, chẳng vắng lặng

phân biệt ngoại không cho đến vô tánh tự tánh không, cũng chẳng đem ngoại không cho đến vô tánh tự tánh không phân biệt vắng lặng, chẳng vắng lặng. Chẳng đem xa lìa, chẳng xa lìa phân biệt nội không, cũng chẳng đem nội không phân biệt xa lìa, chẳng xa lìa. Chẳng đem xa lìa, chẳng xa lìa phân biệt ngoại không cho đến vô tánh tự tánh không, cũng chẳng đem ngoại không cho đến vô tánh tự tánh không phân biệt xa lìa, chẳng xa lìa.

Vì những hạng người như thế thủy, quyết chẳng đem không, bất không phân biệt chơn như, cũng chẳng đem chơn như phân biệt không, bất không. Chẳng đem không, bất không phân biệt pháp giới, pháp tánh, bất hư vọng tánh, bất biên dị tánh, bình đẳng tánh, ly sanh tánh, pháp định, pháp trụ, thật tế, hư không giới, bất tư nghi giới; cũng chẳng đem pháp giới cho đến bất tư nghi giới phân biệt không, bất không. Chẳng đem hữu tướng, vô tướng phân biệt chơn như, cũng chẳng đem chơn như phân biệt hữu tướng, vô tướng. Chẳng đem hữu tướng, vô tướng phân biệt pháp giới cho đến bất tư nghi giới, cũng chẳng đem pháp giới cho đến bất tư nghi giới phân biệt hữu tướng, vô tướng. Chẳng đem hữu nguyện, vô nguyện phân biệt chơn như, cũng chẳng đem chơn như phân biệt hữu nguyện, vô nguyện. Chẳng đem hữu nguyện, vô nguyện phân biệt pháp giới cho đến bất tư nghi giới, cũng chẳng đem pháp giới cho đến bất tư nghi giới phân biệt hữu nguyện, vô nguyện. Chẳng đem sanh, bất sanh phân biệt chơn như, cũng chẳng đem chơn như phân biệt sanh, bất sanh. Chẳng đem sanh, bất sanh phân biệt pháp giới cho đến bất tư nghi giới, cũng chẳng đem pháp giới cho đến bất tư nghi giới phân biệt sanh, bất sanh. Chẳng đem diệt, bất diệt phân biệt chơn như, cũng chẳng đem chơn như phân biệt diệt, bất diệt. Chẳng đem diệt, bất diệt phân biệt pháp giới cho đến bất tư nghi giới, cũng chẳng đem pháp giới cho đến bất tư nghi giới phân biệt diệt, bất diệt. Chẳng đem vắng lặng, chẳng vắng lặng phân biệt chơn như, cũng chẳng đem chơn như phân biệt vắng lặng, chẳng vắng lặng. Chẳng đem vắng lặng, chẳng vắng lặng phân biệt pháp giới cho đến bất tư nghi giới, cũng chẳng đem pháp giới cho đến bất tư nghi giới phân biệt vắng lặng, chẳng vắng lặng. Chẳng đem xa lìa, chẳng xa lìa phân biệt chơn như, cũng chẳng đem chơn như phân biệt xa lìa, chẳng xa lìa. Chẳng đem xa lìa, chẳng xa lìa phân biệt pháp giới cho đến bất tư nghi giới, cũng chẳng đem pháp giới cho đến bất tư nghi giới phân biệt xa lìa, chẳng xa lìa.